

باسمه تعالی

نقش مسجد در ترویج فرهنگ ایثار و شهادت

مقدمه

مساجد در طول تاریخ، افزون بر نیایش‌گاه، کانون فعالیت‌های مسلمانان محسوب شده و در طول تاریخ کارکردهای متنوعی را ارائه کرده‌اند؛ پیامبر اکرم(ص) از روزگاران نخست دعوت به دین اسلام به این پایگاه معنوی توجه ویژه‌ای داشتند و مسجد نقش مهمی در زمینه سیاسی- نظامی و ترویج فرهنگ از خودگذشتگی داشته است.

علاوه بر این مسجد پایگاه تمام فعالیت‌های سیاسی جامعه اسلامی و به نوعی دارالحکومه بوده است. در جنگ تحمیلی عراق و ایران نیز، شاهد فعالیت‌های بسیاری از مساجد حمایت‌های پشت جبهه که در مساجد حضور داشته برپایی پایگاه‌های مقاومت بسیج از همان سال‌های اول، نقش کلیدی و سهمی در احیای مساجد داشت. این حمایت‌ها به صورت جذب و اعزام نیرو به جبهه‌ها و هم‌چنین حمایت‌های معنوی و مادی از رزمندگان بود. و بیش‌تر این فعالیت‌ها توسط پایگاه بسیج واقع در مساجد انجام می‌گرفت.

نیاز جامعه به فرهنگ ایثار و شهادت

ایثار و شهادت طلبی یکی از موضوعاتی است که در مکتب‌ها و علوم مختلف مورد بررسی قرار گرفته است؛ ایثار یکی از ویژگی‌های فطری انسان است، زیرا در تمام جوامع این فرهنگ وجود داشته است و در ادیان مختلف برای آن پاداش وعده داده شده است؛ ایثار از جمله علت‌های است که جلوی سوء استفاده شدن را می‌گیرد و عاملی است تا افراد به حقوق دیگران احترام بگذارند. ایثار و شهادت طلبی نتیجه تفکر منطقی انسان است که آن را در خود شکوفا می‌کنند.

پایگاه بسیج مرکز فعالیت‌های کسانی بود که آماده از گذشتن از جان خود در راه دین و کشور خود بودند و از اوایل انقلاب و به‌خصوص در زمان جنگ مساجد با برنامه‌هایی چون ایست بازرسی و گشت در سطح شهر در کنار نیروهای امنیتی به حراست از جان و مال مردم می‌پرداختند؛ از دیگر وظایف مهم پایگاه‌های مقاومت مساجد کمک به نهادهای انتظامی در حفاظت از شهرها بود و

تاسیسات حساس و مهمی مثل نیروگاه‌های برق توسط بچه‌های پایگاه مساجد حفاظت می‌شد، هم‌چنین نگرهبانی از این مراکز بر عهده پایگاه‌های مسجد بود و زیرا روحیه خلوص و ایثار بر همه حاکم بود؛ یکی از نقش‌های مهم پایگاه‌های مساجد، ایجاد روحیه همدلی و اطلاع‌رسانی به مردم نیز توسط بچه‌های مسجد انجام می‌گرفت.

از زمان جنگ تحمیلی مخصوصاً در جنوب کشور مساجد مرکزی برای رزمندگان تبدیل شده بود و از برنامه‌ریزی، سازماندهی و پشتیبانی و مداوای مجروحان در این مکان مقدس انجام می‌گرفت.

سخنرانی‌های متعدد روحانیون و دانشگاہیان در مساجد مردم را با فساد و ظلم سازمان سیاسی آن زمان آشنا می‌ساختند. برگزاری مجالس ختم برای شهدا و تحصن در مساجد از دیگر کارکردهای مساجد در سال‌های اولیه انقلاب اسلامی بوده است.

تاریخ پر افتخار انقلاب اسلامی سرشار از ایثار و گذشت کسانی است که جان و مال خود را در راه ترقی و پیشرفت جامعه اهدا نمودند. اکنون با توجه به اهمیت بسیار بالای فرهنگ ایثار و شهادت باید تلاش بسیاری در زمینه معرفی، ترویج و نهادینه ساختن این امر در میان اقشار مختلف انجام داد. روحانیون محترم در مناسبت‌های گوناگون با نام بردن از شهادت محله و تقدیر از کسانی که موجب امنیت جامعه شده‌اند می‌توانند تاثیر بسیار خوبی را بر ذهن جوانان بگذارند. تقویت باورهای دینی مردم که امروزه یکی از مهم‌ترین مسائل اعتقادی و فرهنگی مردم محسوب می‌شود، نیاز به مکانی برای ارائه الگوهای مختلف دارد. در میان مراکزی که امروزه مورد توجه اکثر افراد است، می‌توان از مسجد سخن گفت، و بهترین پایگاه و نمونه کاملی در زمینه ارائه راه‌کار و انجام بهتر فرهنگ‌سازی ایثار و شهادت است.

ضرورت برگزاری همایش‌های ایثار و تجلیل از ایثارگران محلات

برگزاری همایش‌ها و کنفرانس‌هایی در داخل مساجد و بررسی ابعاد مختلف فرهنگ ایثار می‌تواند موجب اشاعه و زنده نگه داشتن این فرهنگ شود و بزرگ‌ترین جلوه شهادت طلبی در سال دفاع مقدس تجلی یافته بود و با در دست داشتن چنین گهرهایی و استفاده از تجربیات و خاطره‌گویی‌ها بسیار ضروری است، زیرا همان‌گونه که می‌دانیم مساجد در زمینه پشتیبانی از جبهه‌ها و تامین نیروی انسانی و سایر مایحتاج رزمندگان نقش به‌سزایی ایفا کرده است. به جرات می‌توان گفت که ریشه بسیاری از اعزام‌های افراد به جبهه‌ها از درون مساجد نشات می‌گرفت و فعالیت‌هایی که در

مساجد انجام می‌شد، سرآغازی برای آمادگی نیروها برای حضور در جبهه‌ها بود؛ نگاهی به برگزاری مراسم عزاداری‌های ائمه به‌ویژه در ماه محرم به خوبی نقش این مکان الهی را در بهره‌گیری و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت نشان می‌دهد.

تهاجم فرهنگی دشمنان در سال‌های اخیر به‌دنبال کم‌رنگ کردن این امر، لزوم بیان جلوه‌های از فرهنگ ایثار و شهادت را بیش از پیش ضروری کرده است؛ وجود دغدغه‌های اقتصادی این فرصت را به دشمنان ما داده است تا با اولویت قرار دادن مسایل اقتصادی به مصالح همگانی موجب تضعیف باورهای فرهنگی-اسلامی شوند.

نبودن ارتباط کافی میان خانواده‌ها و سازمان‌های فرهنگی و ضعف مدیریتی در ارتباط اقشار مختلف موانع بزرگی را بر سر رسیدن به اهداف مورد نظر قرار داده است.

لازم به ذکر است بیشتر شهدای عزیز، جانبازان و آزادگان که در پایگاه‌های مقاومت مساجد در آن زمان فعالیت می‌کردند، هرکدام در زمینه‌ای تخصص داشتند؛ داشتن شهیدان متعدد در رشته مختلف خود گویای این واقعیت است. با الگو قراردادن ایثارگران هشت سال دفاع مقدس، می‌توان روحیه مشارکت و همدلی میان مردم را افزایش داد.

منابع

1. بی‌نا، فروغ مسجد2، 1383، اول، قم، ثقلین
2. بی‌نا، فروغ مسجد2، 1383، اول، قم، ثقلین